

Tuutin täydeltä tietoa kannabiksesta

AKSELI VIRRATVUORI

Kun 1960- ja 1970-lukujen taitteessa suomalaisiin huumekuvioihin alettiin puuttua kovalta kädellä, tuli salailusta ja päilylystä osa suomalaista kannabiksen käyttöä. Kiristyvään ilmapii-riin reagoiden kannabis vetäytyi muiden huumeiden käytön kanssa pois ulkopuolisten silmistä – ja pääasiassa myös pois heidän nenistään. Kannabis ei ole kuitenkaan kadonnut Suomesta, päinvastoin. Kannabista on saatavilla enemmän, helpommin ja laadukkaampana kuin koskaan, ja se palaa kaikissa yhteiskuntaja ikäluokissa. Ajat muuttuvat, ja keskustelun tulisi mukautua muuttuviin kuvioihin. Oli kannabiksesta mitä mieltä tahansa, ei sen saamaa paikkaa osana modernia suomalaista päihteiden käytön kulttuuria voi kieltää.

Viime aikoina onkin tehty varsin mielekkäitä keskustelunavauksia, esimerkiksi huumeiden käytön rangaistavuudesta luopumisen puolesta. Siitä huolimatta suomalaisessa kannabista koskevassa keskustelussa yhdistyvät edelleen valitettavan usein fakta ja fiktio, henkilökohdaiset kokemukset ja toisen käden tieto, epäluulo ja ihannoiti. Osanottajat vetäytyvät poteroihinsa, kuten aikamme muoti on, eikä mielletylle vastapuolelle anneta senttiäkään periksi. Dialogi olisi aloitettava, mutta sen pitäisi tapahtua kiihkottomasti ja varmalta faktapohjalta.

Tätä pohjaa rakentaa toimittaja ja tuore kirjailija Anton Vanha-Majamaa esikoisteoksessaan *Kannabiskirja*. Kauniin yk-

sinkertaisen nimensä mukaisesti se on tietokirja kannabiksesta, Suomen ensimmäinen laatuaan, jossa kannabista tarkastellaan monipuolisesti ja tuoreim-
paan tutkimustietoon nojaten.

Tehtäväkseen Vanha-Majamaa on asettanut pyrkimyksen kertoa kriittisesti ja luontevasti kannabiksesta, sen historiasta, käytöstä ja siihen liittyvästä politiikasta. Kirjoittaessaan hän on matkustanut maailmalla tutustuen kannabiskulttuuriin ja kannabikseen itseensä. Esikoisteoksessaan Vanha-Majamaa on asettanut itselleen haastavan tehtävän. Kannabis ei ole vain kasvi. Se on huumausaine, lääke, alakulttuurin symboli, kansainvälisen politiikan kiistakapula, paisuvan taloudellisen intressin kohde ja yksi maailmanhistorian vanhimmista viljelykasveista, jolla on ollut osansa ihmiskunnan historiassa aina neoliittiseltä kaudelta saakka. Teoksessaan Vanha-Majamaa kokoaa kaikki nämä aihepiirit yksiin kansiin, ja tuloksena on temaattisesti hajanainen kokonaisuus. Tämä hajanaisuus ei ole kuitenkaan kirjailijan tappio, vaan väistämätön seuraus hänen valitsemansa aiheen laajuudesta. Syvä sukellus kirjan jokaisen teemaan olisi paisuttanut kirjan groteskin kokoiseksi eikä olisi palvellut sen tavoitetta yleistajuisena tietokirjana.

Kuten kirjailija toteaa, ei kannabiksesta voi kirjoittaa täysin subjektiivisesti. Hän kertoo kirjan teon olleen silmät avava kokemus, joka on lieventänyt hänen asenteitaan kannabista

Anton Vanha-Majamaa
Kannabiskirja
Kosmos, 2018

kohtaan ja saanut arvostamaan enemmän oikeuksiensa puolesta taistelleita kannabisaktivisteja. Kirjailijan subjektiivisuus ei kuitenkaan tarkoita kriittisyyden puutetta, ja tässä suhteessa Vanha-Majamaan kokemus toimittajana pääsee oikeuksiinsa. Hän esittelee tutkimuksen perustuvaa tietoa niin kannabiksen potentiaalisista hyödyistä kuin haitoistakin, kritisoi siitä käytävän keskustelun ajoittaista dogmaattisuutta sekä kovaa vauhtia kasvavan laillisen kannabisbisneksen kyynisen kapitalistisia realiteetteja. Laillistumisen tuolla puolella iso raha ja kalliit puvut tahkoavat tuottoja kaksin käsin, etiikasta ja ekologiasta välittämättä.

Kirjailijan kriittisyys ylettyy myös häneen itseensä. Vanha-Majamaa tuo viisaasti heti kirjansa alussa ilmi suhtautumisensa kannabista kohtaan. Hänen sanojensa mukaan se on vähäinen ja kahtiajakoinen. Kirjailija harvoin kieltäytyy tarjotusta ”jointista”, mutta samalla pitää kannabista haitallisena aineena ja sitä säännöllisesti käyttäviä itseään huonompina. Hänen suhtautumisensa on ristiriitaisuudessaan inhimillinen, eikä Vanha-Majamaa piiloudu tekstinsä taakse. Rivien väliset vihjailut ja silmäniskut olisivat vain vetäneet verhon lukijan silmille

ja jatkaneet näin pitkää kannabiksen romantisoinnin ja demonisoinnin kierrettä. Kirjan luku ”Näin kannabista käytetään”, jossa Vanha-Majamaa ohjeistaa lukijaa erilaisista kannabiksen käyttötavoista ja välineistä, saat-
taa nostattaa kulmakarvoja. Lu-
vulla on kuitenkin ehdottomas-
ti paikkansa, ja se jatkaa tietokir-
jan pyrkimystä aiheen monipuoliseen tarkasteluun. Purkamalla kannabiksen ja sen käytön vai-
heet ja välineet osiinsa, Vanha-
Majamaa hälventää niihin hel-
posti liittyvää mystiikkaa.

Kirjailijan kuvaukset kannabiksen käytöstä eivät ole rehvas-
telua tai pornografiaa, vaan in-
himillisiä ja huvittavia ensim-
mäisten hatsien jälkeisestä ok-
sentelusta ja laillisenkin kannabiksen poltteluun liittyvästä jän-
nityksestä. Matkoistaan kerto-
vissa anekdooteissa Vanha-Ma-
jamaa ilahduttaa kuvatessaan
tutustumistaan Seattlen kannabiskeneen, Amsterdamin cof-
feeshoppeihin ja lääkekanna-
bisyritys Bedrocanin toimistoi-
hin. Matkakuvauksissa ja haas-
tatteluissa ääneen pääsevät yksi-

löt, tutkijat, aktivistit, valistajat,
bisnesmiehet ja surffarit. Otteet
haastatteluista tuovat ihmisvä-
riä tekstiin ja muistuttavat siitä,
miten laaja-alaisesti kannabis ih-
misiä koskettaa sekä kuinka eri-
laisissa konteksteissa sitä maail-
malla käytetään. Kirjailijan esiin-
tuomat epävarmuuden tunteet
ja henkilökohtainen ”pienuus”
vertaantuvat samalla tekstis-
sä Suomen asemaan kannabik-
sen periferiana. Maailma muut-
tuu kovaa vauhtia kannabiksen
suhteen, meillä tullaan taas jäl-
kijunassa.

Teoksen suurimpia ansioita on
se, miten selkeästi Vanha-Maja-
maa tiivistää ja esittää kannabik-
sen historiallisessa konteks-
tissaan. Kannabiksella on pitkä
yhteinen historia ihmiskunnan
kanssa, ja viimeisen sadan vuo-
den aikainen kieltolaki on vain
pieni osa kokonaiskuvasta. Sa-
malla selväksi käyvät Richard
Nixonin ja Harry J. Aslingerin
käyntiin polkaiseman huumei-
den vastaisen sodan yhteydet ra-
sismiin, autoritaariseen valta-
politiikkaan ja ahneuteen. Tämän
kynynisen sodan lonkerot ovat

ulottuneet pitkälle, aina Suo-
meen saakka.

Kannabiskirjassa Vanha-Ma-
jamaa tiivistää sen, mitä kannabik-
sesta tiedämme ja mitä em-
me, sekä sen, kuinka se on pää-
tynyt nykyiseen ristiriitaiseen
asemaansa. Teos ei pyri kääntä-
mään lukijansa päästä kannabik-
sen suhteen eikä tarjoamaan yk-
sinkertaisia ratkaisuja. Sen si-
jaan se sisältää helppolukuisen
kattauksen ajankohtaista tietoa
ja toimii aiheesta kiinnostuneel-
le hyvänä ensiaskeleena matkal-
la kannabiksen maailmaan. Kan-
nabista koskeva keskustelu tulee
tulevina vuosina Suomessa li-
sääntymään entisestään, ja Van-
ha-Majamaan teoksen luettuaan
lukijalla on varsin hyvät edelly-
tykset sekä seurata sitä että ot-
taa osaa siihen. Informatiivisen
ja viihdyttävän kokonaisuuden
kruunaa kirjan visuaalinen ul-
koasu, josta vastaavat sarjakuva-
piirtäjä ja kuvittaja Joonas Rin-
ta-Kanto sekä graafikko Sanna-
Reetta Meilahti.